

közalapítványi erdész és Schwabik Ferencz, urad. erdész, ajánlja Kárász István; Jenek Rezső, urad. erdőmester, ajánlja a titkár; Jákói Géza, urad. erdész, ajánlja Vadas Jenő; Danielis Ede, m. kir. kat. erdőbecslési felügyelő, ajánlja Hantos János; Rényi József üveggyáros, ajánlja a titkár; Jakab József, erdőakadémiai hallgató, ajánlja Bedő Albert első alelnök, és Mitták Vilmos, erdőgyakornok, ajánlja Mahler Sándor.

VII. A tárgysorozat és napirend részleteinek megbeszélése után az ülés véget érven, jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Bedő Albert első alelnök, és Hoffmann Sándor, választmányi tag kéretnek fel. — Kelt mint fent.

Hitelesítésül :

Bedő Albert,
alelnök.

Hoffmann Sándor,
választm. tag.

Tisza Lajos,
elnök.

Horváth Sándor,
titkár.

Az „Országos Erdészeti-Egyesület“ máramarosi közgyűléséről.

Fekete Lajostól.

Száz meg száz szív dobogott fel erősebben a magyar erdészek keblében, midőn elhangzott a felszólítás az „Erdészeti Lapok“-ban, a Máramarosmegyében tartandó közgyűlésben való részvételre. És daczára azon számos akadálnak, melyek ily hosszú utazásnak útjában állnak, s azon kételyeknek, melyeket szaktársainkban az élet gondjai és a kötelesség által kiszabott teendők ébresztettek, mégis százan felül jelentkeztek a közgyűlésre, a máramarosi kincstári tisztviselők kivételével. Természetesen, mint mindig, ugy most is, előre nem látott akadályok e számot némileg lepasztották.

Azt hiszem, hogy az egy helyről elindult csapatok közt az volt legjelentékenyebb, melyet a földm.- ip.- és kőr.- ministerium erdészeti osztálya adott, s mely Budapesten a Széchenyi téren elköltött kedélyes vacsora után a magyar államvaspálya indóházába vette útját augusztus 19-én este, a hol a közalapítványi erdőtisztekkel egyesült. Az idő komorsága nagyobbára az arczokon is visszatükröződött, s csak a könnyüvéru fiatalság ment nagy reményekkel az expeditió elé. Legkomorabb volt vezérünk, Bedő alelnök, ki gyengélkedése miatt az eljövételre is némi önfeláldozással határozta el magát. Társaságunk minden csatlakozási állomáson szaporodott, s mindannyiszor egymást régóta nem látott barátok adtak kifejezést a kellemes meglepetésnek. Megviradtunk. Mindenki az égre emelte tekintetét, hogy annak szándékát fürkésze ki, a jövő időjárásra nézve; és mindenki reménytelenül vonult vissza újból kocsiosztályába. Az idő még mindég borus, esős volt. Királyházánál az egyesület szeretve tisztelt elnökével jöttünk össze, kit névrokona, a haragosan zúgó Tisza, elég barátságatlanul fogadott itt Máramarosmegye kapuinál, előntve zavaros árjával nemcsak a füzeseket, hanem a réteket és kukoriczaföldeket is, ameddig a szem ellátott. Még hozzá sem fogtunk a hadjárathoz, s már is leverve éreztük magunkat. Ily kedélyhangulatban érkezünk meg vasárnap délután 5 órakor M.-Szigetre, hol Lónyay János a megye főispánja, Szöllősy Antal a város polgármestere, a kincstári erdőigazgató Bikkal Nándor, a bustyaházai erdőmester Kellner Valér és számos megyei, városi és kincstári tisztviselő fogadtak. A polgármester üdvözlő beszédére Tisza Lajos megköszönte a szives fogadtatást, és az egyleti tagok a számukra kijelölt szállásokra siettek, hogy az út porát lerázva, kissé rendbe szedjék magukat. Egy órával később a választmány a fellobogózott megyeház épületében rövid ülést tartott.

Estefelé a „Korona“-vendéglőben a kirándulásokhoz szükséges fogatokra nézve az előleges intézkedések megtétték, s elnök ő nagyméltóságának megjelenése után a tagok a vendéglő nagytermében felterített asztaloknál helyet foglalva, megkezdődött az ismerkedési estély, ahol a zene, a viszontlátás örömei, a fáradság üdítő szereai, és új ismeretségek kötése elfeledtette velünk a rossz időt. A derült hangulat, melyet ez estélyről magunkkal vittünk, átterjengett a légkörre is, mert hétfőn reggel mindnyájunkat váratlanul, de annál kellemesebben derült idő lepett meg. Reggel 8 órakor, mintegy 150 tag jelenlétében, megkezdődött az első ülés a megyeház nagytermében, melynek erdészeti diszitményei a derült ég világítása mellett igen alkalmasak voltak az ünnepélyesség emelésére. Jó benyomást tett e mellett a sok egyenruha is, mely vidéki közgyűléseinken először szerepelt s bizonyára teljes mértékben megnyerte tetszését a karzat diszes hölgyközönségének.

Az ülés fénypontját T i s z a Lajos elnöki megnyitó beszéde képezte, melyben röviden körvonalozta egyesületünk kifejtett működését a lefolyt évben. Valódi öröm töltötte el mindnyájunk keblét, midőn meggyőződünk szeretett elnökünk szavai-
ból afelől, hogy mily éber figyelemmel kíséri erdőgazdaságunk országos érdekeit, mily szakértői érzéket tanusít bajaink, s ezek orvosló szereinek felismerésében, és mily helyesen mérlegeli azok fontosságát az államférfiu szempontjából. Nem frázisainál fogva volt lélekemelő e megnyitó, mert nem volt szüksége arra, hogy magát felcizcomázza. Az egyesület összhangzó működését, életét, hatását ki- és befelé, mint szép arányos egészét állította e beszéd elénkbe, mely mint a klassicus művészet alakításai, annál szebb — mert annál igazabb — minél kevesebb rajta a sallang. E beszédet másutt egész terjedelmében megtalálják olvasóink. Azt az otthon csendjében kell tanulmányozni, az abban előadott tények alapján eszmé-

inket tovább fűzni, s elmerengve azok kellemes lánczolatán, elővarázsolni azon eszményképet, hogy milyen lesz egy század mulva egyletünk, ha oly kezek fogják azt mindig vezetni, a milyenekben jelenleg összpontosulnak annak vezérszálai!

A titkári jelentésből nagy örömünkre értesültünk, hogy az egylet vagyona jelenleg a 150 ezeret meghaladja. Nagy szó ez kedves olvasó! Mert hisz mindnyájan jól emlékezhetünk még, hogy rövid két év előtt mily nevezetes eseménynek tartottuk, hogy az egylet vagyona, fennállásától fogva, 100 ezer forintra emelkedett, s mily nagy fájdalmat szerzett, a különben is veszélyes betegséggel sujtott Bedő, szeretett jelenlegi első alelnökünknek, hogy azon nevezetes eseményt, melynek létrehozásában senkinek sincs akkora érdeme mint neki, nem személyesen jelenthette be a mehádiai fürdőn tartott közgyűlésnek.

Nevezetes mozzanatát képezte még ez ülésnek az igazgató választmány előterjesztése is egy új segélyezési alapítvány alkotása iránt. És érdeklél hallgattuk meg Kabina kir. erdőfelügyelő előadását is, melylyel az első szakkérdést bevezette. Értekezését, mint általában véve a közgyűlési tanácskozások más részleteit is, másutt egész terjedelmében megtalálhatja a szíves olvasó.

Ülés után végig jártunk a magyarországi Kárpát-egylet keleti kárpátok osztálya által létesített kiállítás helyiségein, hol a megye nyers terményei, házi és gyáripára izlésteljesen és czélszerűen volt bemutatva. Innen a kamarai fűrésztelepre kocsikáztunk, melynek berendezése nagyszerűnek mondható. Tizenkét nagy keretet hoz egyetlen tengely segélyével mozgásba az óriási gőzgép, ezenkívül 2 kisebb keret és egy páros körfűrész dolgozza fel a M.-Szigetre szállitható összes kincstári fát. Itt a fűrésztelep jelenlegi bérlője villásreggelivel lepett meg, s általában a tisztviselők elismerésre méltó előzé-

kenységet fejtettek ki egyletünk fogadása és a tagok kalauzolásában. Rövid pihenés után kocsira szállva tovább folytattuk utunkat. Szerencsére az ég gondoskodott a mult napokban arról, hogy a kocsik hosszú sora a port fel ne verje, s így a sereg derült ég és derült kedély mellett vígan robogott a megszikkadt uton Bocskó felé, hol mozsarak durrogása közt egy csinos diadal iv „Viruljon hazánk erdészete“ felirattal, számtalan nemzeti zászló s a helység népének folyton megújuló éljenzése fogadták a társaságot. A helybeli gör. kath. esperes üdvözlő beszéde után az ugynevezett hajógyárba térünk be, melyet a máramarosi kollegák példátlan vendégszeretete a legszebb csarnokká varázsolt át. Izléssel diszitett homlokzatán az egyesület nagyban elkészített jelvénye, bent a zölddel bevont falakon pedig az erdészet kitünőségeinek, Tisza Lajos elnökünknek, báró Kemény Gábor miniszternek, Bedő Albert országos főerdőmesternek, és egyesületünk néhai első alelnökének boldogult Wágner Károlynak arcképei leptek meg azzal a jó benyomással, melyet csak ott szokott érezni az ember, hol az őszinte szives fogadtatás mint itt, mindenre kiterjeszti figyelmét. Itt tartottuk az első ebédet, melyet elnökünk a legelső magyar emberre, a királyra emelt pohárköszöntőjével a közgyűlés diplomaticus ebédjévé avatott fel. Lelkesen megéljenzett szavait egymásután követték a kitünően sikerült toasztok, melyeknek csak az utra hívó kürtszó vetett véget.

Végre ismét kocsira szálltunk, hálánkat fejezve ki az ég iránt, mely a mily bőven öntötte volt ebéd alatt a csarnokon kívül szorult nép nyakába záporát, ép oly nyájas derült arccal üdvözölte utra kész karavánunkat.

Eddig meglehetősen tágas völgyalapályon haladt át utunk; tekintetünk csak a távolban találkozott a 200—400 méter magas dombok által képezett völgy szegélylyel. A bocskói

kifogó partokat és rakodókat elhagyva egyszerre megszökül a völgy, az előbbi dombos környezet helyébe 5—700 méter magas gerinczek lépnek, melyek amint felfelé haladunk a Tiszán, mindig közelebb és közelebb jönnek egymáshoz; az erdők egyik oldalon az utat érintik s a táj meredek hegyoldalaival, 800—1000 méter magasra emelkedő ormaival, melyeket a czikk-czakkos gerinczek, hol közelebb hoznak, hol távolabbra tolnak el a völgyfenéktől, egészen középhegységi alakot ölt. Az előbb átfutott vidéken még a tölgy volt a tulnyomó vagy legalább ez játszott jelentékenyebb szerepet; itt már a bükk uralkodik s csak ritkán jelenik meg fenn a gerinczek körül egy-egy jegenyefenyő, mint előőrse a fennebb helyet foglaló rengeteg fenyveseknek.

Még távol voltunk Rahótól, midőn egy kanyarulatnál 24 tagból álló banderium állott az élünkre. Ünnepi ruhában öltözött egyszerű orosz parasztok voltak, de csapatjuk apró lovaikkal s nemzeti zászlóikkal valóban festői volt. Rahóhoz közeledve mozsárdurrogás és zeneszó fogadott, s mi a legkellemesebb meglepetések között haladtunk végig a kezdődő szürkületben e kis helység kivilágított házsorai közt egész a Tisza hidjáig, hol egy „Isten hozott“ felirattal ékeskedő csinos diadalív alatt a helybeli plébános üdvözölte szép beszédben társaságunkat.

Áthaladva a füzérekkel s zászlókkal diszitett hidon, lakásainkra siettünk, hogy nemsokára ismét összegyűljünk a régi erdőhivatali épület előtt, melynek homlokzatát az ablakokba helyezett számtalan gyertyafény mellett egy egész sor oszlopra erősített szurokfáklya világított meg ez este. A kapuval szemben egy kis sátorban a szlatinai sóbányászok zenekara foglalt helyet, míg benn az udvaron egy csinos fedett csarnok alatt terített asztalok, s a bogdáni főerdész és a helybeli erdész kedves nejei által készített izletes vacsora vártak ránk. Jó étvágy-

gyal s kitünő hangulatban foglaltunk helyet az asztaloknál, szívesen hallgatva a felszolgáló csinos házi kisasszony s társnőinek kináló szavára, kiknek jelenléte sokban fokozta az est kellemeit, melyet a tánczra perdülő fiatalság igen természetesen csak későn fejezett be.

Másnap korán reggel útrakelve, borongós időben s itt-ott egy kis permetező eső által kísérve, folytattuk kirándulásunkat fel a Tiszavölgyén. Rahónál a Tiszát környező hegységek dombvidékszerű medenczévé törpülnek le, melyet egy pár helyen mélyebben benyuló magasabb hegygerinczek ölelnek körül. Hogy itt is, mint más hasonló vidéken, a lakosság az erdőket a szelidebb hajlásu lejtőkről szántó, kaszáló és legelő nyeres céljából lehetőleg hátraszorította, az természetes, csak hogy az irtás sok helyen a feltétlen erdőtalajra is kiterjedett, a minek ezután való megakadályoztatására az erdőtörvény hatalmas eszközt adott a kir. erdőfelügyelők kezébe. Mintegy három kilométernyire Rahón felül átléptük a Tiszát, annak baloldalára menve át. Közvetlen e hid felett egyesül a Fekete-Tiszával a Fehér, mely mellett már most nagyobb emelkedéssel vitt utunk kelet-délkelet felé Bogdánon át a Fehér-Tisza egy mellék ágáig, hol északra fordulva, nemsokára elértük a 758 méter t. f. magasságban fekvő hoverlai gátot, a Hoverla és Brebenyeskal patakok összefolyásánál, a völgykatlan fenyesekkel borított oldalaitól környezve. E gát 20 millió köblábat, azaz kereken 6,300.000 köbméter vizet képes felfogni, 24—36 óra alatt telik meg, és 5 óráig képes az uszapatakot vízzel táplálni. A csapókapu nyitása után az előviz elhaladását bevárva, midőn visszaindultunk, egymásután néhány elől hevederekkel szilárdan, hátul pedig gúzszaal lazán kötött tutajt bocsátottak időnként a vizre, melyek az uszapatak különböző részeinél minket utólérve, különösen alvidéki szaktársaink, de méginkább laikus barátaink kedélyét nem mindennapi módon

izgatták fel. Valóban nagy bátorság, lélekéberség és testierő szükséges e gyarló jármű kormányozásához a szűk sziklamederben zúgva, morogva tovaszáguldó hegyi zuhatagon. Mondhatom, hogy bármely sporttal versenyzik a kormányzó tuta-jostól megkivánt ügyesség, erő és bátorság tekintetében. Természetes, hogy ily vizeken bő alkalmunk volt érdekes vizsgálási műveket is látni, melyek a tutajozást lehetővé teszik. Bogdánba visszaérkezve az oszlopokon nyugvó és fenyőfüzérekeldúsan díszített szin védelme alattt vig villásreggelit költötünk el, mely azonban másutt ebédnek is bátran számot tett volna.

A társaság vig zaja s a kíváncsiság, — ismét láthatni a reggel megéljenzett sok urat, — itt is sátrunk köré gyűjté a falu népét, köztük egy egész sereg csinos orosz leányt, kik eleinte csak félve tekintettek felénk, később azonban neki bátorodtak s egyiküket csak a rendezők gyöngéd figyelme tarthatta vissza attól, hogy az uri társaságot ékes szavakban fel ne köszöntse.

Megszólalt a tüzoltók trombitája, kiket M.-Szigetről hozott magával a rendezőség, hogy a rend fentartásánál segédkezzenek, s mi ismét szép tiszta időben, jó kedvvel keltünk utra, hogy folytassuk utunkat vissza a két Tisza összefolyásához, s innen a Fekete-Tisza völgyén fel Körösmezőfelé.

Bogdán körül, kis távolságban három mellékvölgy száll le a Fehér-Tiszába, s ezek közt ugyanannyi bérc ereszkedik le a völgybe a szegélyző gerincekről, melyek csúcsai 700—1.200 méter magasak.

Az irtások a helységtől, kivált az észak felől környező menedékesebb oldalakra, messze ki vannak terjesztve; a különböző nagyságu, majdnem négyszögalaku téreket élénkzöld pázsit borítja, s egymástól a kiirtott fenyves maradványaival vannak elválasztva, mi egészben egy jól mivelt vidék kellemes külsejét kölcsönzi a tájnak. E jó benyomást azonban zavarja,

sőt megsemmisíti azon gondatlan pusztítás, melyet a hátra-maradott fenyves foszlányokon követ el a népség. A rongy mindig undorító marad! . . .

Nem lehetne-e ezen erdőfoszlányokat kissé az izlésnek megfelelően körülnyirbálni, világosabban szólva, azokat egyenes vonalakkal, vagy a hol ezt a domborulati viszonyok nem engedik, sima, nem szakgatott görbékkel határolni, s azután nem vandal módon tépni, szabdalni, kinozni, hanem úgy használni, hogy a pusztításnak nyoma helyett, tüzetesebb vizsgálatnál is, az emberi kéz rendező munkálkodását tüntessék elénk! Senki se mondja azt, hogy ez sok fáradságot, költséget igényel, mert ez semmi egyebet nem kíván, mint egy kis izlést és jóakaratot, melynek felébresztésére az iskolamester, pap és mindenek felett a kir. erdőfelügyelők vannak hivatva. Tudjuk, hogy sokkal égetőbb kérdésekkel vannak és lesznek még sokáig az erdőfelügyelők elfoglalva; de rá akartam mutatni feladatuk ezen oldalára is, melylyel, hogy mellesleg foglalkozzanak, kívánatos.

Ha a kerteket, krumpli s gabnaföldeket figyelembe vesszük, meggyőződünk arról, hogy a szorgalom, mely a zord vidék klimai hiányait pótolni annyira szükséges volna, sokaknál még hiányzik.

Néhány óra alatt Borkútra érkeztünk, mely jó savanyu vizéről ismeretes; az országuttól fűzérosokkal szegélyezett út vezetett el, egy kis fellobogózott diadalív alatt, a kúthoz, melynek vizét a műértő inyek is élvezhetőnek találták. Megelégedésünk kifejezése után tovább indultunk, mindenütt bükkösökkel környezve, melyekben csak kivételesen jó elő a fenyő s ekkor is nagyon szórványosan. Csak egy helyen találtunk részben tiszta, részben bükkal csak kis mértékben vegyített lúcfenyvest, melyet a 20-as években telepítettek, s alsó

része később leégvén, a felette még épen maradt állab szépen bevetényült, most tehát annál jóval fiatalabb.

Még korán érkeztünk Kőrösmezőre, úgy, hogy a tutajkifogó hely megszemlélésére is maradt időnk. Besetétedvén, felgyújtattak a földbeeresztett métermagas oszlopokra helyezett szurokkal telt edények, s a hatalmas lángnyelvek két hosszú sora jelölte az utat a helységben szétszórt társaknak, hogy az estebéd kezdetét jelző mozsárlövésre merre vegyék utjokat. Száz színes lámpionnal diszitett, minden oldalról deszkával burkolt, s belől fenyőlombbal bélelt, sátor fogadott belsejébe, hol a gyomor kivánalmainak bő kielégítése után sem engedte a rossz idő lábra kapni a jó kedvet. Igaz, hogy mi nem áztunk meg, de Kőrösmezőn, a mint mondották, borzasztó eső szakadt le délelőtt, mely csak dél felé kezdett szünni, minek folytán a vizek újból megáradtak. Este is egészen koromsötét volt az ég, s vacsora alatt rákezdte a zápor, még pedig oly kitarással, hogy a kik a nyugalmat óhajtva, nesztelenül akartak távozni, azok sem mertek, köpenyeiknek és csizmáiknak daczára is, a bokáig érő vízzel és zuhogó esővel dacolni. Mit tehetünk? Ott maradtunk; az asztalok egy részét a tűzoltók segítségével felszedtük, s jó példa után indulva, ifja, öregje tánczra kerekedett, a kőrösmezei szépségekkel. Már ha holnap a Tisza forrásához és az Okolára nem mehetünk, mulassunk legalább ma éjjel! Ugyis azt mondják, hogy sirva vigad a magyar! Sokan elhatározták, hogy ha a társaság egy része rá is szánja magát az út folytatására, ők a visszamaradó kocsikon visszamennek Szigetre. És az eső mindezzel nem gondolva, tovább zuhogott; Bedő alelnökünk pedig annál inkább buzdította a tisztelt tagtársakat a tánczra. S megis győzte az időt kitartásával, szívósabb volt annál. Az eső elállott, s mi . . . . . lefeküdtünk. S ime a regg meghozta vigasztalásunkat. Gyönyörű időre viradtunk fel! Csak vékony ködfátyol szűrkitette kissé az ég kék

szinét, melyet a feljövő nap tekintetére édes mosolylyal távolított el arczáról a föld, s mi, annak boldog lakói*) vidáman keltünk utnak fel a Fekete-Tiszán.

Körösmező egy tágas katlanban fekszik, menedékes oldalakkal, melyeket mindenfelől pázsitos rétek, legelők és tanyák borítanak, erdőmaradványokkal tarkázva; s csak meglehetősen távolban övezik e katlant 800—1.000 méterre emelkedő gerinczek. Itt ömlik a Tiszába a Lazescsina, mely mellett először mintegy $4\frac{1}{2}$ kilométernyire keleti irányban halad a Galicziába vivő országút, s azután északkeletre kanyarodva, még $4\frac{1}{2}$ kilométernyi távolságban metszi a határt. De a mi utunk a Fekete-Tiszán először mintegy 3 kilométernyire észak felé, azután nagyban véve, igen nagy kanyarulatokkal, nyugat felé vezetett. Körösmezőtől felfelé csupa fenyveseket lát a szem, csak kivételesen egy-egy bükköt vagy más lombfát. Mindjárt kezdetben gyönyörű sűrű lúczfenyő fiatalosok vonják magukra figyelmünket, melyek jobbra és balra a láthatárig terjednek; így haladunk végig mintegy 8—9.000 holdnyi területen, mely felfelé apróbb és gyérebb lesz ugyan, de a későbbi záródás mindenütt biztosítva van.

Ezeknek az állaboknak egy része az 1868. évi nagyszerű széltörések és az annak folytán beállott szúpusztítás helyét foglalják el, mutatva, hogy mily rövid időn képes a természet a rajta ütött sebeket az emberi kéz ápolása mellett behegeszteni. Csak egy dolog aggasztja az erdészt; azon gondolat t. i. hogy vajjon e gyönyörű fiatalosokat, ha majd felnőnek, nem fogja-e hasonló sors érni, mint elődeiket. Mert nélkülözik a vegyes állabok előnyeit; pedig oly jól állana itt 20—50°/_o jegenyefenyő! Az apsineczí gátnál, hol a Fekete-Tiszának két legtávolabbról eredő ága, a Tiszcsora és Apsinicza talál-

*) s „borbélyai“ mondja egy ellensége szakunknak!

koznak, megállapodott a sereg, a gát szerkezetének megtekintésére. E gát egy része kőből készült, másik része, mint általában a máramarosi vízfogók gátjai, fából épült, s udvara a hoverlainál kisebb térfogatu.

Gyönyörű látványt nyújt e tó sima, zöld tükre, sötét fenyvesekkel környezve, melyeket a beömlő két patak ezüstös fodrai hasitnak át.

E látványt élvezte épen a társaság a tó feletti utról, midőn Tisza Lajos elnökünk a tó kifolyása feletti pallóra ért, a csapó kapu pedig megnyilván, a békóba szorított Tisza vízének kiszabadult szülöttje nyilsebességgel kirohanna, mély complimentben hajolt meg névrokona előtt, kinek ezuttal kiszabadulását köszönhette. A Tiszcsorán felfelé haladva, újabb széltörések számos eseteivel találkoztunk, melyek egyike majdnem teljesen ellenkezőleg az 1868-diki szélvészszel, éppen északról dél felé döntötte ki a fákat. Az ilyeneket forgó szeleknek tulajdonítják itt. Az összeomló félben lévő tiszcsorai gáttól még kevés ideig követtük a völgyfenék vonalát, de aztán lovakra ülve, kanyargó uton emelkedtünk fel az Okola nevű, 1.256 m. magasban fekvő nagy tisztásra, hol havasi kürtök zengése, mozsár durrogás és zeneszó fogadott; s ez alkalomra nagy étkezési csarnok, konyha, sőt emeletes kilátó hely (belvedere) is volt felállítva.

Az Okola egy kis hegytömb a Tiszcsora két ága és a Taracz folyóba ömlő Turbátnak egy mellékpatakja között, melyről gyönyörű kilátás nyílik a végtelen erdőségekkel borított völgyekre, a máramarosi, és a határos galicziai hegycsúcsokra; melyeket azonban részben a borús idő és köd miatt inkább csak oda képzeltünk. Az Okola délkeleti oldalán, a megszállás helyétől csak néhány száz lépésnyire, van a Tisza forrása, kis nyugvó helylyel, melyet megtekintvén, elnökeink és a kíséretükben lévő tagtársak egész pietással ittak belőle. Az után

egy lúczfenyő alatt, mely mellett több fiatal példány is volt, a tisztás szélén, a forrás felőli oldalon körülvettük elnökünket, hogy megtartsuk e nevezetes helyen, szabad ég alatt második ülésünket, melynek tárgyát a közgyűlés elé kitűzött III. szakkérdés képezte, a Máramarosban észlelt szélviharok és szűpusztítások hatása, és az ezek elleni óvintézkedések felől; melyről való nézetét itt Mjazovszky Károly tagtárs fejtette ki; az idő rövidsége miatt azonban tüzetesebb tárgyalása elhalsztatott.

Az Okolán rendezett rövid ebédnek legérdekesebb mozzanatát azon felköszöntő képezi, melyben a közgyűlés minden dicséret felett álló ügyvezetője Bikkal Nándor tagtársunk, a kirándulásban résztvevőkre üritette poharát, kérvén, hogy a mai nap emlékéül abba a lúczfenyőbe, mely alatt imént ülésünket tartottuk, emléklapot vésethessen be.

Indítványát természetesen élénk helyesléssel fogadtuk; mire Bedő alelnök a nevezetes fát általános tetszés között Tisza Lajos-fának nevezte el s aztán szellemes fordulattal a máramarosi erdészekhez intézve szavait, oly hosszú életet kívánt nekik, mint a minőt e lúczfenyő el fog érni az ő gondos, szeretetteljes ápolásuk mellett.

Az Okoláról részint lóháton, részint gyalog a Turbat völgyébe lejtettünk s a szép fekvésű turbáti vizgyűjtő mellett elhaladva, mintegy két és fél óra alatt, a 800 m. t. f. magasságban fekvő, turbaczilí erdőtanyára érkeztünk, mely azon a helyen, hol a Turbaczil patak a Turbátba ömlik, egészen magánosan áll. Rövid pihenés után parasztok által szállított málháinkat kézrekerítve, kocsira ültünk s ismét tovább folytattuk utunkat le Királymező felé.

Az Okolán innen a völgyek mindenütt szűkek, a hegyeket, merre szemünk ellát, mindenütt fenyvesek borítják s a rohanó hegyi zuhatagok mentén számtalan érdekes vízepitményre

akadunk, melyek mind a ragadó ár megfékezésére szolgálnak. Küszöbfák, fenékgátak, terelőfalak, surrantók váltják fel léptenyomon egymást, jelülül annak az erős küzdelemnek, melylyel itt a fatermek leszállítása jár. De a szomorító jelenségek még élénkebben hívják fel a szakember figyelmét. Majd minden pontról régibb és újabb széltöréseket lát a szem, melyek közül igen érdekes az, mely egy katlanszerű tágulatban, két, egymásra hegyes szög alatt hajló oldalon világosan mutatja, hogy a völgybe felülről lefelé beömlött légáram a jobb parton előtte álló oldalon mikép tört meg, és vett, a tulsó oldalra átcsapva, az előbbivel ellenkező irányt; a mi a félig és egészen kidőlt fák irányából minden kétséget kizárólag kitünik.

Van még egy tárgy, a mit nem szivesen érintek, de azt hiszem, nem szabad elhallgatnom. Igen rossz benyomást tesznek a feldolgozott széltörésekben ép úgy, mint a vágásokban, használhatatlanságuknál fogva nagy számban fenhagyott, s később az idő által eléktelenített, félig letört, meztelen, vagy héjfoszlányokkal borított csonka törzsek, melyek az ilyenhez nem szokott szem előtt az eltűnt erdők siroszlopainak, megölt faóriások égre meredő csontvázainak tűnnek fel, s a laikus előtt a pusztulás bélyegét ütik e különben szép erdőségekre. Mi tudjuk azt, hogy e látvány másutt sem ritka hazánkban; tudjuk, hogy e csonka törzsek nem voltak felhasználhatók, és költségkimélés szempontjából maradtak álva; tudjuk, hogy ottlétük a körülöttük felserdülő fiatalost komolyan nem veszélyezteti; de ha mindennek daczára felszólalunk, annak oka azon meggyőződésünk, hogy már eljöttek tartjuk az időt arra, miszerint a magyar erdészek az erdők decoratív hatására, az erdőknek tájszépítési feladatára is tekintettel legyenek, és ne riadjanak vissza azon jelentéktelen költségtöbblettől, a mit e tekintetnek méltatása, érvényesítése a favágatási kiadásokban okoz. Nincs, ne legyen az országban oly szükkeblü birtokos,

ki e célra a vágási költségek forintját egy krajczárral megtoldani kész nem lenne, ha szükséges.

Szót kell végre emelnünk az újabb időben elterjedésnek induló azon nézet mellett is, hogy óvakodjunk, kivált lúcfenyvesekben, az oly óriási mérvekben egymás után sorozott vágásoktól; mert tudomás szerint az összefüggő egykoru, vagy közel egy idős állabokban a szél- és szúveszély a legnagyobb.

A megelőző napokban ismételve kiáradott Taracz sok kárt okozott a vízépitményekben, és a tutajroncsokból készített magas torlaszokkal ő is bemutatta, hogy mit tud, ha megharagszik. Iszonyu erejéről tanuskodott többek közt egy vastag tutajgerenda, melyet az ár egy, a vizet két ágra osztó kőszekrénybe méternyi mélyen nyomott be, oly erővel, hogy a kőszekrény faépitménye széthasadva, felső része egészen felemelkedett, helyet adandó a gerendának, mely most a víz lepadásánál jóval a viz tükre felett fekszik vízszintesen, a folyó mindkét ágán elzárva a tutajozó pályát. Ily előzmények után az augusztus 24-dikére tervezett tutajeresztésnek a bruszturnai surrantón át, természetesen elkellett maradnia, sőt Királymezőn alól is kérdésessé vált a tutajozás lehetősége a sok új zátony miatt.

Az éj kezdette már kiterjeszteni setét leplét a táj felett, midőn Királymezőre megérkeztünk, s a hegyek közé beékelte csinos község hosszú, egyenes utcáján az oszlopokra helyezett égő szuroklángok két sorát megpillantottuk. Valóban impozáns látványt nyújtott az illuminatio, minőhöz hasonlót ritkán van alkalma látni az embernek. Megérkezve részint az erdészlakban s a helybeli orvosnál, részint a helységi német eredetű munkások tiszta, rendes lakásaiban szállásoltattunk el, majd elköltve a számunkra készített közös vacsorát, nyugalomra tértünk, hogy kipihenhessük az ut fáradalmait.

Csütörtökön igen szép időre viradtunk fel; a völgyet borító vékony ködön át, mint lágy fátyolra lehelt tájképek tüntek elő a völgy két oldalán a hegyormok. A föld még nem bontakozott ki éjjeli álmából! A nap már rá mosolyg, s ő még „félíg éber, félíg álmodik“!

Reggelizés alatt megjött a hír, hogy habár nem is lehet a programot teljesen betartani a tutajozásra vonatkozólag, de legalább Dombóig biztos az ut. Hat tutaj volt kényelmesen elkészítve számunkra, közepén oszlopokon álló fedél alatt emelt padolaton asztal és padokkal. Ötöt mi foglaltunk el, egyet pedig tartaléknak hagyott fenn a gondos rendező. A reggeli hűvös levegő felöltöt kényszerített vállainkra, midőn tutajunk csendesen lejteni kezdett lefelé; de nem sokára a köd legutolsó foszlányait is felitta a kék levegő, s az előbbi csipős hideget, a legkellemesebb temperatura váltotta fel, oly tiszta, éltető léggel, minő egy derült nap délelőtti óráiban egy fiatal hegyi folyó fodrait csókoló zephyr lehellete lehet. De Dombónál vége szakadt a társaság csendesen vidor kedélyhangulatának, mert tutajainkat kikötötték, s a szemlére kiküldött erdész kedvezőtlen jelentésére kiadták a jelszót, hogy az utat innen Kamineczig kocsikon kell megtennünk. A forró nap, melynek sugarai utazásunk alatt eddig sehol sem alkalmatlankodtak, itt majdnem kiállhatatlanná vált, főleg azokra nézve, kik hűvös időre számítva, meleg ruhát öltöttünk e napra. Irigyeltük azok sorsát, kik elegendő alkalmatosság hiányában a tutajon maradtak, s énekelve, zenészó mellett leugtek szépen lefelé a folyón, míg mi a döcögős uton azon elmélkedtünk, hogy lovaglás által ugy is megviselt testünknek tán nem is volna szükséges oly élénk tapintási érzékkel birnia. E boldog tutajosok szerencsésen kikerülték a zátonyokat, és csak a hatodik tutaj feneklett meg s maradt vissza végkép. Kamineczre érve, örültünk, hogy újra tutajra szállhattunk; de nem

oly könnyű volt ám most e ritka utas által használt járműhöz jutni. A diadalkapuval díszített és föllobogózott hidon átmenve, egy víz által elmocsárosított füzesen kellett keresztül gázolnunk a kikötött tutajokig; majd a még mindig magas állású víz kisebb mellékágain kellett hevenyészett pallókon, vagy ahol ezek nem érték át a partokat, tutajosaink hátán átmenni. Természetes, hogy neveltető jelenetek, pl. lecsuszás a pallóról, a becses terhet szállító tutajos megcsuszása és mindkettőnek megfürdése stb. sem hiányoztak e sajátságos átkelésnél. Végre mindnyájan tutajon voltunk, s bizva a kamineczi hid diadalívén olvasott jelszó igazságában: „audaces fortuna juvat, timidosque repellit“, másodszor is megkezdtük utunkat a Taracz nem egészen jámbor habjain. Királymezőtől Dombóig, mint a királymezőiek kívánták: „Isten kísért Neptun árjain“, bátran eveztünk tehát lefelé a Taracz egyszer szűk partok közt rohamosan haladó, majd szétterjedt mederben lassan folyó vizén, míg egy rosszul kiszemelt ágban szépen zátonyra jutottunk. No de audaces fortuna juvat. Félórai küzködés után mi is túl voltunk az akadályon, hogy Bedő községénél egy másikon haladjunk át, melyet a Taracz vizén keresztül épített vasuti hid állított előnkbe. Tujajaink kalapját (sátraink fedelét) leemelve, baj nélkül haladtunk át ezen is, s nem sokára bejutottunk a méltóságos nyugodtsággal haladó Tisza folyóba, s később a bustyaházai fűrészhez vezető csatornába, melynek csendes vizén nem sokára befejezve utunkat, mint a tiszteleltünkre emelt diadalív felirata előre megjósolta „habár küzdve de győztesen“, megérkeztünk Bustyaházára. Kiszállásunknál kíváncsi néptömeg jelenlétében az ottani kincstári erdőtiszték, Bikkal N. igazgatóval élükön fogadtak, míg az egyesület nagyérdemű elnökéhez Visk város református lelkésze intézett egy deputatio élén rövid üdvözlő beszédet. A fűrésztelep és kiállítás futólagos megtekintése után ki-ki szállására sietett. Este

pedig a lövölde helyiségében jöttünk ismét össze, hol diszes csarnokban, izletes vacsora várt ránk. Ily fogadás mellett, nem csoda, ha jó kedv és derült hangulat uralkodott a társaságon s ki-ki csak azt sajnálta, hogy szeretett elnökünknek ez este távozni kellett körünkből. Mielőtt azonban az esteli vonattal Gesztre utazott volna, felhasználtuk a jó alkalmat, s névnapja alkalmából az egyesület őszinte tisztelete mellett szerencse kívánatainknak is kifejezést adtunk.

A vacsorát táncmulatság zárta be, melyet Bustyaházának szépségein kívül még mások is diszesítettek a környékből.

Augusztus 25-én, vagyis szombaton, két ülést tartottunk, melyeken a még hátralévő szakkérdések és indítványok tárgyalattak le. Tanácskozásaink lefolyásáról másutt vesz a szíves olvasó értesítést, s én csak általános jellemzésül említem meg, hogy ily élénk érdeklődést mint ezeken az üléseken, ritkán lehetett eddig közgyűléseinken tapasztalni.

A két ülés közti időt az ebéd, a bustyaházai erdészeti kiállítás megtekintése és az egyesület jelenlévő tagjainak egy csoportban való lefényképezése vette igénybe.

Ebéd alatt az egyesület Tisza Lajos szeretve tisztelt elnökének névnapja alkalmából szíve mélyében átérzett távirati üdvözlötet küldött Gesztre. Éltettük azután jelenlévő érdemes alelnökünket s Rónai Antal főerdőtanácsost, mint háziurunknak a kincstárnak távollevő képviselőjét, ki a helybeli kincstári tisztviselők buzgóságának, s nyugalmat nem ismerő erőfeszítésének segítségével közgyűlésünk nehéz programjának kivitelét lehetővé tette.

Az „Országos Erdészeti-Egyesület“ ez évi vándorgyűlésének egyik fénypontját képezte a bustyaházai erdészeti kiállítás, mely valóban bármely nemzetközi kiállításban méltó helyet érdemelne. Az erdőhivatal helyiségéhez nem messze sveiczi stýlbe épített diszes pavillon emelkedik ki, előtte a

tér kertté alakítva, melyben külföldi diszfák és cserjék mellett hazai és amerikai, meghonosítást érdemlő Coniferák diszlenek. A pavillon mögött egy negyedholdnyi udvaron vannak a máramarosi kincstári erdők nyers terményei és félgyártmányai felrakva. A pavillonban Máramarosmegye közet-, növény- és állatgyűjteménye, különös tekintettel az erdészetre; mindenféle fafajok korongjai, az előforduló vastagság és növekvés előtűntetésére; gyönyörű vadbőrök, agancsok, fegyverek, fából héjból és háncsból készült gyártmányok, többnyire a máramarosi háziipar termékei. Mindezek bővebb (de az idő rövidsége miatt még mindig nagyon hiányos) ismertetését találja a kedves olvasó a közgyűlés által a kiállítás meg szemlélésére kiküldött bizottság jelentésében.

*

*

*

Ha most, az út fáradalmaival itthon kipihelve, visszatekintünk a csak most átélt napokra, először is el kell ismerünk, hogy az ideai közgyűlés várákosán felül sikerült. És ezt köszönhetjük az „Orsz. Erd.-Egyesület“ vezérférfiainak, a magas erdőkincstár bőkezűségének, Bikkal N. ügyvezetőnk és alattas közegei ügybuzgóságának, a távol vidékekről megjelent tagtársak érdeklődésének, s mindenek felett az ég kegyének, mely elháríthatatlan akadályokat útunk elébe nem gördített.

De szemben azon nagy erőfeszítéssel mely az utunkban mindenütt előkészített fényes fogadtatás komoly háttérét képezi, azon kérdés merül fel, hogy vajon arányban van-e az azon előnyökkel, melyek az „Orsz. Erd.-Egyesület“ vándorló közgyűléséből erednek? Jól megfontolva a dolgot, erre határozott igennel kell felelnünk. Mert azonkívül, hogy az ily gyűléseken, mint ismeretes a felvetett szakkérdések feletti vélemények kicserélése által, — ami a szaklapokban soha sem lehet oly idézi

teljes, részletes és sokoldalú, mint előszóval, — tisztulnak a nézetek, s bizonyos kérdésekhez tüzetesen és biztosan csak a helyi szemle után lehet szólni; azonkívül, hogy a résztvevőknek alkalma nyílik ilyenkor a legkellemebb módon megismerkedni szakjára nézve érdekes s előtte többé-kevésbé új vidékekkel, intézményekkel és viszonyokkal, azon erkölcsi erőt sem szabad kicsinylenünk, melyet egyletünk minden jelenlévő tagja merit ilyenkor az általa becsült és szeretett szak társak viszontlátásából, ujjakkal való megismerkedésből, a velük való szellemi érintkezésből s a kiválóbbak ügy iránt való lelkesedésének nyilvánulásából, mely vonz és elragad olyanokat is, kik arra önmagukban nem képesek.

A lelkesedés olyan, mely gyújt, mely egyik kebelből a másikba csap át, míg az egész társaságot elragadja, felmelegíti s egészséges életet önt a testület külön álló tagjaiba. Hisz csak ily összejövetelek alkalmával érezzük csak igazán, hogy mily életre való, mily hosszú életre méltó egyesületnek vagyunk tagjai. Mily jóltevő önbizalmat, mily elevenséget, és erőt merit ilyen alkalommal az egyes, az ügy érdekében való munkálkodásra! Valóban, főképen az ily kedélyes lefolyású közgyűlések teszik az egyletet egységes testületté, a milyennek lennie kell, hogy megérdemelje az egyesület nevet.

De még van egy érv, mely a legfontosabbak egyike! Azon szakunkhoz nem tartozó hatóságok és befolyásos emberek, kik ily vidéki közgyűlések alkalmával velünk érintkeznek, működésünket figyelemmel kísérik, megismerkednek nemes törekvéseinkkel, hazafias irányunkkal s ez rokonszenvet és érdekeltséget kelt fel bennük szakunk és ügyünk iránt. E közgyűlésünk alkalmával is — legalább azzal hizelgünk magunknak — szerencsések voltuk egy-két ily befolyásos hazafi jó indulatát ügyünk érdekeinek megnyerni.

Ha tehát tisztelt tagtárs, kinél a nervus rerum nem szokott fölösleges mennyiségben rendelkezésre állani, éveken át is kell félre rakni filléreidet, hogy a közgyűlésen részt vehess, még se mulaszd el azt, mert soha értékesebb portékát jutányosabb áron nem vásároltál, mint az „Országos Erdészeti-Egyesületnek“ vidéki közgyűlései által nyújtott erkölcsi előnyök.

A szarvasgomba (*Tuber cibarium* v. *melanosporum*) s annak előjövetele, tenyésztése és értékesítése.

Ugy e lapokban, valamint más természettudományi iratokban olvastunk már felettébb becses és érdekesítő közleményeket arról, hogy a szarvasgombagyűjtés különösen Francia- és Olaszországban sok helyen a népnek nagyon jó keresetet nyújt, s azon nemzetek jövedelmi forrásai között igen figyelemreméltó helyet foglal el. Feljegyzik Montagnac francia községet, melynek lakói a szarvasgombaszedésből évente fejenként 1800—2000 frankot keresnek; a 600 lelket számláló község lakóinak évi keresete tehát együtt körülbelül egy millió frank. Fel van jegyezve a forgalmi statistikában, hogy Franciaországnak, különösen közép és déli részeiből, a hol legtöbb szarvasgomba terem, a belfogyasztáson kívül évenként körülbelül 20 millió frank áru szarvasgombát szállítanak ki, leginkább Oroszország, Anglia és Amerikába.

Elégge kecsegtető adatok ezek mindazok előtt, kiknek szívéükön fekszik a vagyonosodás és jóllét előmozdítása, s minket magyar erdészeket annál inkább kell hogy érdekeljen ezen ügy, mert a szóban forgó földalatti gomba erdőben terem. Az mondatik róla, hogy leginkább 8—10 éves, mérsékeltén árnyékos, tehát nem nagyon sűrűen álló tölgyesekben, különösen a *Quercus pubescens* alatt, sovány, meszes s kissé